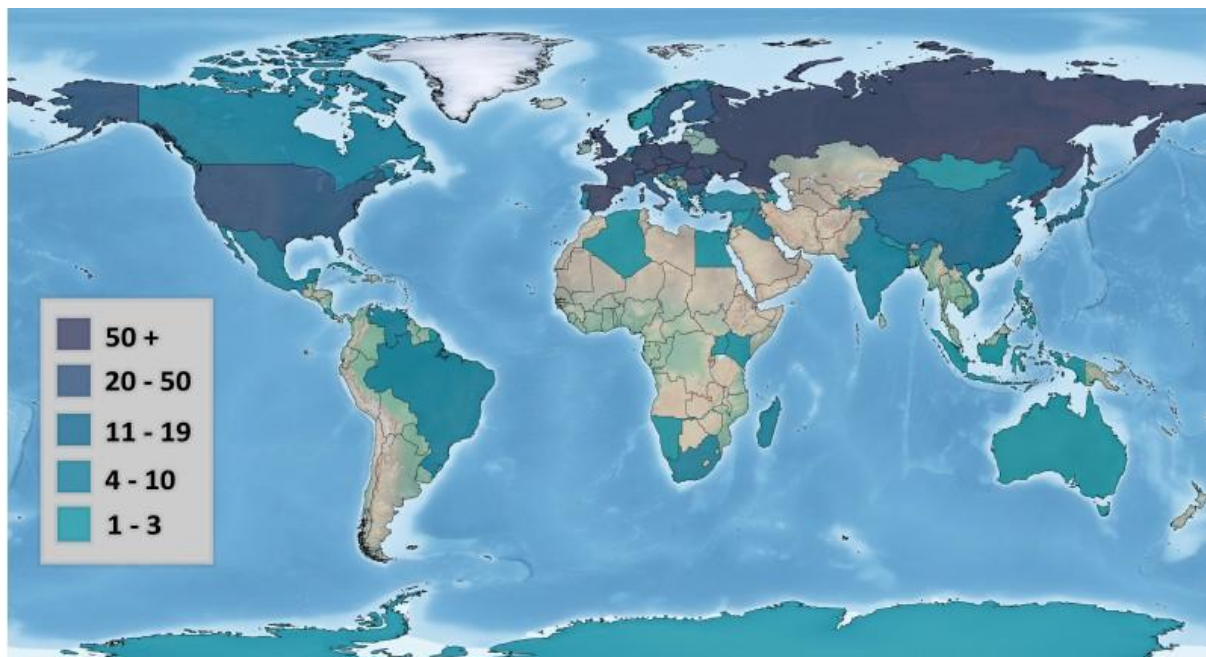

Historia wypraw pracowników Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN

W 2025 roku obchodziliśmy 160 rocznica powstania Komisji Fizjograficznej, działającej w latach 1865-1945, której bezpośrednim sukcesorem jest Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN w Krakowie. Elementem łączącym obie — tak różne z nazwy — instytucje jest Muzeum Przyrodnicze (nazywane w latach 1870-1939 Muzeum Fizjograficznym), będące integralną częścią Instytutu. Zagraniczna działalność badawcza pracowników Instytutu, rozpoczęła się stosunkowo późno, bo pod koniec dwudziestolecia międzywojennego, a więc dopiero w siódmej dekadzie istnienia Muzeum Fizjograficznego. Miała ona charakter stażu poświęconego organizacyjnemu i technicznemu zagadnieniom działalności tych instytucji, a tylko w niewielkim stopniu pracom badawczym jakie w nich były prowadzone. Po przerwie wojennej (1939-1945), i włączeniu w 1953 r. Muzeum Przyrodniczego Polskiej Akademii Umiejętności do struktury świeżo powołanej Polskiej Akademii Nauk, wyprawy badawcze stopniowo stały się jednym z ważnych aspektów działalności naukowej naszego Instytutu. Wyjazdy te można podzielić na dwie grupy. Pierwsza to pobyty pracowników ISEZ PAN w różnych instytucjach naukowych nie tylko w celu skorzystania z ich zbiorów naukowych, ale także prowadzenia wspólnych prac badawczych i publikowania ich rezultatów. Drugą grupę stanowią eksploracyjne wyjazdy terenowe, nierzadko do obszarów egzotycznych, celem zdobywania materiałów badawczych, czego końcowym efektem są opracowania taksonomiczne, faunistyczne i zoogeograficzne dotyczące współczesnych jak i kopalnych zwierząt. Zdarzały się także wyjazdy łączące obie wymienione formy działalności jak np. wielomiesięczny pobyt badawczy prof. Mariana Młynarskiego w latach 50. w Brazylii (głównie w Instytucie Butantan). Zarówno wyjazdy stażowe, jak i eksploracyjne należą do najbardziej spektakularnych form międzynarodowej współpracy naukowej jednostek badawczych zajmujących się zoologią. Pod względem organizacyjnym są one na ogół wynikiem dwustronnych umów między poszczególnymi placówkami lub instytucjami. Pod koniec XX wieku najczęściej wykorzystywane były możliwości wyjazdów do placówek podległych państwowym akademiom nauk innych krajów lub instytucjom spełniającym podobną funkcję. W przypadku wyjazdów eksploracyjnych, często są one rezultatem indywidualnych lub grupowych inicjatyw pracowników, przy wsparciu Instytutu.

Tekst zredagowany na podstawie: Ćwierćwiecze Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. 150 lat tradycji badawczych i muzealnych. Redakcja Elżbieta Warchałowska-Śliwa, ISBN 978-83-61358-56-5.

Geograficzny zasięg działalności badawczej pracowników ISEZ PAN. Stopień aktywności na terenie danego państwa (łączna liczba wyjazdów naukowo-badawczych pracowników – patrz: legenda) oddany jest za pomocą intensywności użytego koloru (przygotowała A. Marchewka).